

Asia: VN/13219/2021

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi vaihtoehtoisella käyttövoimalla toimivan ajoneuvon hankintatuesta ja muuntotuesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Kynnys ry on vammaisten henkilöiden ihmisoikeusjärjestö, joka toimii vammaisten henkilöiden yhdenvertaisten oikeuksien toteutumiseksi sekä Suomessa että kansainvälisellä tasolla.

Kynnys ry kannattaa toimenpiteitä, joiden tavoitteena on hiilidioksidipäästöjen ja ilmastonmuutoksen hillitseminen. Pidämme esitysluonnosta ja vaihtoehtoisella käyttövoimalla toimivan ajoneuvon hankinnan sekä muuntamisen tukemista lähtökohtaisesti kannatettavana.

Suomessa lakina sovellettava YK:n vammaisten henkilöiden oikeuksien yleissopimus (4 artikla) velvoittaa Suomen valtiota huomioimaan vammaisten henkilöiden ihmisoikeuksien edistämisen kaikissa politiikoissa ja ohjelmissa. Lisäksi YK:n vammaissopimus asettaa velvoitteet taata vammaisille henkilöille oikeus liikkumiseen yhdenvertaisesti muiden kanssa (20 artikla), vammaisten henkilöiden positiivinen erityiskohtelu (5.4. artikla) sekä oikeus itsenäiseen elämään ja osallisuuteen (19 artikla).

Haluamme tässä yhteydessä tuoda esiin kannustinongelman liittyen vammaisten henkilöiden auton hankinnan tukemiseen. Vammaisuuden perusteella myönnettävällä autoveron palautuksella (nyk. autoverolaki 26 §) on ollut huomattava merkitys vammaisten henkilöiden liikkumisen tukemisessa. Koska palautusta on mahdollista saada vain autoverosta, kyseinen tuki voi käydä jopa merkityksettömäksi, jos hankitaan vähäpäästöinen auto, jonka hankintahintaan sisältyy autoveroa vain vähän tai ei lainkaan. Tällainen verotuksen kautta kohdentuva tukijärjestelmä ei kannusta vähäpäästöisen tai päästöttömän auton hankintaan.

Kynnys ry korostaa , että oma auto on monelle vammaiselle ihmiselle liikkumisen apuväline, joka mahdollistaa suoriutumisen päivittäisistä toimista ja asioinneista, työskentelyn tai opiskelun, kuntoutuskäynnit ja jne. Oma auto voi olla ainoa mahdollisuus, että henkilö voi käydä työssä tai opiskella vammastaan huolimatta. Tämän vuoksi oman auton hankintaa helpottamaan on aikanaan kehitetty autoveron palautusjärjestelmä. Verotuksen kautta kohdentuva tukijärjestelmä on kuitenkin nykyisellään vanhentunut.

Kynnys ry huomauttaa, että myös vammaisten ihmisten osallisuus sekä mahdollisuus itsenäiseen elämään tulee ottaa huomioon myös tavoiteltaessa liikenteen päästöjen vähentämistä. Lisäksi ilmastotavoitteita tukevia toimenpiteitä suunniteltaessa ja toteutettaessa on varmistettava vammaisten henkilöiden yhdenvertainen oikeus liikkua.

Suomen pinta-alasta, suurista välimatkoista, vaihtuvista ja haastavista keliolosuhteista sekä ympäristön esteellisyydestä johtuen liikkumisen mahdollisuudet ja tarpeet erityisesti vammaisten ihmisten kohdalla poikkeavat, kun niitä verrataan kansalasiin yleisesti. Tämän vuoksi liikenteeseen liittyvissä ratkaisuissa tulisi kiinnittää huomiota vammaisten henkilöiden yhdenvertaisiin mahdollisuuksiin liikkua ja osallistua mm. opiskeluun, työelämään, harrastustoimintaan tai huolehtia perheensä päivittäisistä liikkumisen tarpeista.

Julkinen liikenne ei ole ylipäätään kaikkien ihmisten ulottuvilla, se ei ole läheskään aina esteetöntä tai ei muutoin vastaa vammaisten henkilöiden yksilöllisiin liikkumisen tarpeisiin. Vammaispalvelulain mukaiset kuljetuspalvelut eivät vastaa kaikkien vammaisten ihmisten liikkumistarpeisiin määrältään tai alueelliselta ulottuvuudeltaan.

Suuri osa vammaisista ihmisistä ja heidän perheistään on pienituloisia. Tulotaso on keskimääräistä heikompi. Auton hankkiminen on näin ollen myös taloudellisesti merkittävä asia. Toisaalta vammaisen ihminen tarvitsee luotettavan ja nimenomaan (vammasta tai sairaudesta johtuviin) tarpeisiinsa sopivan auton. Huomioitavaa on myös apuvälineiden tarve. Niiden kuljettaminen määrittää osaltaan muun elämäntilanteen ohella, minkälaisen auton vammaisen ihminen tarvitsee. Varsinkin autot, jotka soveltuvat vaikeasti vammaisille ovat usein perusautoa kalliimpia. Tämä seikka entisestään korostuu sähköautojen kohdalla.

Yhdymme Invalidiliitto esitykseen, että lakiin vaihtoehtoisella käyttövoimalla toimivan ajoneuvon hankinnan sekä ajoneuvon vaihtoehtoisella käyttövoimalla toimivaksi muuntamisen määräaikaisesta tukemisesta lisättäisiin vielä vamman perusteella myönnettävä hankintatuki, jonka myöntämiskriteerit perustuisivat autoverolain 5 luvun 26 §:n (Autoveron palauttaminen vamman perusteella). Vammaisille ihmisille kohdennetussa tuessa on kyse positiivisesta erityiskohtelusta, jolla tavoitellaan tosiasiallista yhdenvertaisuutta.

Välmaa Mikael
Kynnys ry